

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**
Dočasný hlavný spolupracovník:
JOZEF N. JANDA.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sema sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcoveho malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Svätá Simforóza.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznesených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Kreštania! kupujte len u kreštanov!

Nespokojnosť medzi liberálmi.

Ešte sa len otvoril snem, a už počul, že medzi mamelukmi liberálmi akási nespokojnosť vybuchla. Vyše 300 istých hlasov má liberálna strana, a predsa namiesto oduševnenia a radosti nad „skvelým“ víťazstvom pri voľbách, namiesto spokojnosti akási tajná nespokojnosť zachvátila verné srdcia pánov liberálov. Maďarské noviny „Budp. Hirlap“ píšu v č. 328., že dve veci pobúrily veľmi poslušné stádo liberálov.

Prvá príčina nespokojnosti verných liberálov je vraj tá reč, s ktorou nový snem 26. nov. v kráľovskom paláci v Budine bol otvorený. Reč trónnu, s ktorou sa každý nový snem otvára, vždy vlada prichystá, podá ju kráľovi, a sám kráľ ju potom s trónu prečíta pred novovyvolenými ablegátmi.

Teraz vraj takú reč prichystala vlada a podala kráľovi, že v tej reči žiadneho vyššieho vzletu, ani vyššieho ducha najst nemožno. Zajímavé je, že ešte i *vládne liberálne* noviny „Pester Lloyd“ veľmi nespokojné boli s tou trónnou rečou a veľmi ostro písaly o nej.

„Dnešná trónna reč — tak písaly — je suchá, jako dáka oznamovacia tabuľa, a asi taký dojem činí na dušu, jako dáky kupecký oznam. Ešte i kupec, ktorý s nejakým náterom spisebnej vzdelanosti chce pred svoje obecnstvo predstúpiť, viac starosti upotrebi na spisovanie (štíl) svojích oznamov.“ Takto píšu spomenuté liberálne *vládne* noviny a dokladajú, že „protestujú proti tej reči v mene dobrého vkusu, v mene vážnosti zákonodarstva a nadovšetko v mene tej úcty, ktorou sa oproti vznešenej hodnosti apoštolského kráľa chovajú.“

Pravda, že sa toto ostré napadnutie nepáči pánom mamelukom. Veľmi sú pobúrení nad tým, že z ich *vlastného* liberálneho tábora tak ostro opovážil sa kto písať o trónnej reči, ktorú Bánffy podal kráľovi pri otváraní nového snemu. Nuž veru je to divné, keď i sami hlavní liberáli, jako je Falk, redaktor „Pester Lloyd“, výčitky musia robiť Bánffymu, že vraj ešte i kupec s väčšiou starosťou chystá svoje kupecké oznamy, jako vlada prichystala reč trónnu.

Noviny „Budp. Hirlap“ píšu, že jeden liberál písal ím o nespokojnosti medzi liberálmi, a čo príčinu nespokojnosti udal vraj, že do výborov peňažných kandidovaní sú zväčša sami bankári a takí vyslanci, ktorí na čele peňažných ústavov stoja. Títo bankári a peňažní ľudia vraj prvé slovo viedli i do teraz vo výboroch peňažných snemu, a ďalšie rozmnoženie vraj takých ľudí vo výboroch peňažných,

znamenaloby by *isté nebezpečenstvo* pre obecné dobro.

Je to veru pekne, keď i *sami liberáli* uznať a sťažovať sa musia, že vládne kruhy *isté nebezpečenstvo* chystajú pre dobro a záujmy obecnstva.

Druhá príčina nespokojnosti liberálov je vraj tá, že Bánffy ponuknul ľudovej strane jedno (notárske, zápisnicke) miesto medzi úradníkmi nového snemu. Jedna čiastka liberálov nechce vraj dovoliť, aby ľudová strana za takú ústavnú stranu považovaná bola na sneme, jako iné strany, a preto že takej strane nepatrí miesto medzi úradníkmi snemu.

Teda niektorí diví liberáli ešte ani toľko citu konštitúcie (ústavnej slobody) nemajú, koľko Bánffy. Je to krásna konštitúcia, krásna sloboda, keď len toho chcú uznať za právneho občana vlasti, kto s nimi do jedného mecha fúka.

A potom vraj liberáli „nerobia rozdiel medzi občanmi krajiny, medzi kresťanom a pohanom,“ a oni vraj „každého občana *pritulujú* k srdciam svojím!“ Takto aspoň píše vždy pán Opratový. Teraz i sami liberáli preukázali mu, že nepísal pravdu. Keď neverí, nech prečíta si list toho spomenutého liberála v č. 328. „Budp. Hirlap“-u.

Pán Opratový zase „*pomýlil sa náhodou*“ i v tom, keď o trónnej reči písal v č. 35., že „trónna reč bude sa zaoberať aj so *zahraničnou* politikou.“ Zvedaví sme, či teraz uzná, že sa zase „náhodou pomýlil,“ jako vtedy, keď pod obraz Premenenia Krista vylepil tú „opravdovú“ múdrosť, že vraj je to Nanebevstúpenie Pána! Veď všetky, ešte i liberálne *vládne* noviny pohoršily sa nad trónnou rečou, od vlády prichystanou. I liberálne noviny zazlievajú a výčitky činia vlade, že v trónnej reči *ani slovička* nenie o zahraničnej politike, čo vraj škodí vážnosti Uhorska, keď ani slovička nemá v oči iným krajinám za hraniciami.

Nuž ale pán Opratový ani mak nestaria sa o to, keď také veci popíše, z ktorých *ani slovička* nenie pravdy, a predsa vraj poučovať chce ľud slovenský o svojích opravdových vymysleninách liberálnych.

Vždy potkne sa a opravdové figle píše o veciach „za hraniciami.“ Písal o „všeobecnej úcte“ liberálov za hraniciami, nuž a namiesto úcty dostali tam všeobecný výprask. Teraz zase písal také veci, ktoré nik nepočul, nik nevidel, lebo o zahraničných veciach *ani slovička* nebolo v trónnej reči.

Takto, hľa, poučujú náš dobrý ľud tí opravdoví liberáli. Luhajú do sveta, *jako by páliť*, a predsa v prsia bijú sa volajúc, my sme „opravdoví“ kresťania!

x.

POLITICKÉ CHÝRY.

Snemoveň veľmožov pozostáva teraz zo 390 členov. A síce z 18 kráľovských kniežat; 31 katolíckych cirkevných hodnostárov; zo 6 protestantských hodnostárov a ostatných veľmožov.

Nový štátny tajomník, Albert Bedő štátny sekretár v ministerstve orby sa vzdal svojho úradu a sa odovzdal odpočinku. Jeho nástupcom je bývalý zvolenský hlavný župan Pavel Kiss.

Tlačová pravota. Vo štvrtok sa bude pojednávať tlačová pravota obuvníckeho tovaryša Antona Mayera, Štefana Pašku a Františa Bleszkányu, ku ktorým sa najnovšie pričínil i Štefan Zarándy,

Jókay zostane veľmožom, t. j. lepšie rečeno členom snemovne veľmožov; jeho vymenovanie sa očakáva ešte pred vianočnými sviatkami.

Albert Rudnyánszky, vyslanec okresu frašackého, ktorý predtým bol členom národnej strany, teraz ale zvolený programom mimostranným, vstúpil do lona svobodnomyseľnej strany.

Dr. Alexander Wekerle je vymenovaný za predsedu administratívneho súdobníctva. On tedy sa už celkom vzdal politovania a verejného účinkovania na verejnom bojišti politiky. On je zas len štátnym sluhom a úradníkom. Keby aj len nikdy nebol štátnu službu opustil; o vela múdrejšie by bol spravil.

Gabriš Ugron chybí opozícii. Ugronisti sa začali veľmi hýbať, aby vynajšli dajaký spôsob, že by Gabriš Ugron sa zriekol svojho predsavzatia, dľa ktorého on nebude členom snemovne. Zvlášte teraz by on tam bol potrebný, keď vidia ľavičiaci, že malý počet protivných stránok by len tak stál volačo, keby on bol medzi nimi. Nielen Ugronisti, lež i daktorí Kossuthisti ho žiadajú, lebo vidia, že je Kossuth dosť za dobre s Bánffym.

Zadakovanie. Dr. Fraňo Major v Stolnom-belohrade 5. decembra zadakoval za hl. lekársky úrad z tej príčiny, že čo vyslanec ľudovej strany, v Budapešti musí bývať.

Ubohé Turecko. Vlady sa zas radia, čo majú s Tureckom spraviť? Aj polozenie financií Turecka je veľmi dešperátne. Dobrý koniec to nemôže mať.

Protesty proti volbám. Známo je, že akým spôsobom vydobylo sa mnohé liberálne „skvelé víťazstvo“ pri volbách. Proti 10 liberálnym ablegátskym mandátom predostrela opozícia protest (peticiu) na snem a žiada, aby tie volby zničené byly. Páni liberáli, aby pozornosť od seba odvrátili, tiež protestujú proti volbám opozície. Ešte i proti štyrom volbám ľudovej strany protest zavdali, aby si svet myslel, že hľa, i ľudová strana bojovala nezákonným spôsobom. Aby svet oklamali, proti 17 volbám opozície učinili protest páni liberáli a teraz píšú, že Ia Ia, opozícia len 10, kdežto liberáli 17 volbí napadli protestom, ponevác opozícia nemala „základu ku peticiam.“ Len

že s týmto novým figlom zle pochodili. Celý svet vie, jakým spôsobom previedly sa volby v Uhorsku. Aj to svet vie, že liberálom ľahšie je volbu protestom napadnúť, než opozícii. Veď nad volbami súdia také výbory ablegátov, v ktorých liberáli majú istú väčšinu. Opozícia teda vopred vie, že petície, protesty proti volbám od liberálov závisia, preto nechcela darmo peniaze troviť, ponevác vie, že keď i nitrianska a stupavská chýrečná volba potvrdená bola, nuž i teraz zase tak spravdливо súdiť sa bude nad napadnutými volbami. Preto i noviny „Magyarország“ píšú, že liberáli preto napadli teraz mandáty opozície, „aby odvrátili pozornosť od nadužívání a škandálov velebných.“ Veď vraj i veľkomestský vreckoví zloději, keď prichytení sú pri krádeži, dajú sa na útek a aby odvrátili pozornosť od seba, kričia: „Chytajte zlodēja!“ „To, že aj proti opozicionálnym volbám zadali teraz petície, to je korunou Bánffyovských škandálov. Veď vieme, že pod tlakom podžupanov a služných chystali tieto petície.“ . . . Tieto petície nemajú väčšej ceny v očiach našich, ako volanie prenasledovaného zlodēja: „chytajte ho!“

Ten nový poriadok. Matrikári v liptovskej stolici divno musia zachádzať s ľudom, keď už i na stoličnom zasadnutí boli napomenutí. Ako „Alk.“ č. 301. písal, i sám vicišpán oznámil stolici, že niektorí matrikári rozličné ťažkosti činia mladoženichom, že ich pre malé chyby drzo odháňajú, že ich dobrým slovom nepoučia. Preto stolica napomenula všetkých matrikárov, aby sa oproti mladoženichom ochotno a priateľsky chovali, aby sa nadarmo neháčili, aby ich dľa úradnej povinnosti svojej poučili a zvláštne aby za túto úradnú prácu svoju stránky nezdieľali a za túže prácu úradnú aby neopovážili sa plat žiadať. Výbor stoličný sa vyslovil, že v páde ponosov a sťažôb najprísnejšie vyšetovanie zavedie proti matrikárom a že zvláštne pre zbytočné útraty a pre zdieľanie stránok, bez výnimky hneď z úradu vyzdvihne a po vyšetovaní úradu zbaví takých matrikárov.

So slzavýma očima! Ostrihomský arcibiskup a primaš Klaudius Vaszary 3. decembra na poklone prijal u seba výbor krajinského spolku kat. spisovateľov a novinkárov. Pri tejto príležitosti knieža-primaš odpovedal takto: „V skutku ťažké časy žijeme. Nezdravý nával od Západu prichodiaci, už i Uhorsko preplňuje. So slzavýma očima díva sa tak na blízku minulosť, ako i na budúcnosť. Prítomnosť máme smutnú a budúcnosť tiež nenie potešujúca. Preto potrebuje cirkev horlivosť každého úda svojho.“ Tieto krásne slová ostrihomského arcibiskupa a primaša veľmi znepečily sa liberálom, ponevác prvý hlavný kňaz Uhorska uznal, že „so slzavýma očima“ dívať sa musíme jak na blízku minulosť (ten nový poriadok?), tak i na budúcnosť. Ale preto „opravdoví“ kresťania píšú, že len dedinským farárom a kaplánom nepáči sa vraj terajší poriadok v Uhorsku.

Krajinský snem.

3. dec. po odbovení menších drobností vyvolila snemoveň vyslancov 21 výborníkov, aby zostavili odpoveď na trónnu reč: členami výboru zostali: gr. T. Andrassy, A. Berzeviczy, Fr. Chorin, gr. A. Csáky, K. Emmer, A. Hegedüs, L. Láng, A. Lukács, A. Matlekovics, O. Meitzl, A. Münnich, G. Papp, A. Pulszky, K. Radó, K. Schnell, A. Széll, gr. G. Teleky, K. Tisza, M. Tomasich, E. Vargics, Albert Vermeš.

7. dec. sa pojednával predmet o štyrmesačnej idemnite. Oposície veľké ťažkosti nerobily. Nedôveru síce vyslovily, ale len celkom v krátkosti. Z vodcov ani jeden neprehovoril. Rečnili liberálne neodvislý Komjáthy, národný Makkfalvay, ľudový Major, mimostranný Pécsy a vládny Hegedüs. Návrh vlády bol prijatý s veľkou väčšinou mameluckých hlasov.

9. dec. Dve odpovede boly dnes snemu predložené na trónnu reč kráľa. Jednu z nich složil G. Pulszky; druhú ale Apponyi. Mamelukom celkom prirodne Pulszky lepšie vyhovel, nežli Apponyi. Z odpovede Apponyiovej musíme vyvýšiť zvlášte tú čiastku, v ktorej napáda protiústavné vladárenie, žiadajúc, aby terajšieho snemu prvou prácou bola revisia volebného zákona.

Liberalismus.

Nemecky spísal: F. X. Wetzel.

Ku povšimnutiu všetkým vrstvám podáva Jablonovský.

V našej vlasti panuje teraz liberalismus. Pri voľbách liberáli obsiahli väčšinu — akým spôsobom, to dobre vieme. Mnohí Slováci vypínavo sa vystatovali: ja som liberál, a liberálom hnali vodu na mlyn. Väčšia čiastka týchto sama nevedela, čo robí, nevedeli, že napomáhajú nepriateľov náboženstva a spoločností, že sami sebe jamu kopú. — Preto nebude zbytočné ten liberalismus trochu skresliť, ukázať ho v skutočnosti. — Čítajte milí rodáci nasledujúce riadky nie raz, ale každú nedeľu, aby vám do krve vošla hnusota proti liberalismu. Vy, ktorí ste už i teraz oproti liberálom bojovali, otúžte sa riadkami tymito vo vašom presvedčení, vy ale, ktorí ste liberálnu káru tiskali, vstupte do seba a pokáajte sa.

Liberalismus, slobodnomyselnosť sú vskutku krásne slová. Keby im len i smysel boli ponechali, povedal jednúc Pius IX. Vtedy by sme my kresťania boli najliberálnejší ľudia na svete.

Lenže dnes žijeme v časoch šalbírstva, falošnosti a lže. Aj na poli duchovnom panuje falošnosť, ako nikdy ešte. Čo-že je ten liberalismus?

Dľa jeho vnútornej bytnosti sluje zásadny liberalismus — úplne odtrhnutie človečenstva od všetkej mimo neho jestvujúcej auktority, moce, vrchnosti; poddanie sa vyššej moci mimo seba považuje za zneuctenie človeka. On chce byť dokonály pán sám seba, nik mu nemá čo roz-

kazovať. Ponevác ale auktorita, vláda vo svete je výsledok moce božej, následovne vedie liberalismus ku odmršteniu, zatajeniu Boha; dľa liberalismu nesmie sa Boh o svet a človeka starať, nesmie mu žiadne príkazy nakladať, tým menej smie ako trestajúci sudca proti ľudom zachádzať. *Teda liberalismus vedie konečne ku úplnej nevere.* Jeho snahy sú tie, čo Lucifera, ktorý sa v bezočivej pýche proti Najvyššiemu postavil. A či nemali ten istý cieľ revolucionári francúzski minulého stoloetia? „Sloboda, rovnosť, bratstvo,“ to boly ich heslá. My všetci sme rovní, nik je nie nad nami. Preto aj vskutku zložili Boha a na miesto trónu pozbaveného Boha pozdvihli rozum v podobe nestydatej ženy, ako bohyně na oltár. Kam vedie to odtrhnutie sa od auktority, vrchnosti štátnej a cirkevnej, to francúzska revolúcia krvavými písmenami zaznačila v knihách dejin.

Liberalismus sa zjavuje na poli političnom, spoločenskom a náboženskom a tomu zodpovedajúc rozoznávame *politický, spoločenský a náboženský* liberalismus. Je-li raz človek falošným liberalismom, tou najplnšou duševnou chorobou nakazený, dľa neho sa riadi viac-menej vo všetkých troch odboroch. On je liberál v *politike*. Čo to znamená?

Liberálny politik obyčajne rovno a priamo nenapadá štátnu auktoritu, zákonnitú vrchnosť; ale všetkými silami na tom pracuje, aby sa ku vláde a iným úradom rovnosmyšľajúci liberálni mužovia dostali, aby potom krajina v smysle a duchu liberálnom riadená bola.

Na poli spoločenskom oduševňuje sa liberalismus za čím väčšou slobodou: sloboda priemyslu, slobodná tlač, slobodná úžera. A či viete čo bol následok tých krásneznejúcich slobôd? Následky boly tie, že zlato potokami tieklo do vriec liberálnych peňažníkov, že zákonité sriadenie robotníkov vystalo, následkom čoho robotníci nesvedomitému využítkovaniu sú vystavení, že rodinný život a zdravie robotníkov prácou detí a žien zničené a mzda snižená bola, že vždy väčšie kruhy samostatných priemyselníkov v závode s veľkým kapitálom podľahly a ku proletariatu, nespokojnej chase upadly.

Ponevác viera cirkve v články slobodám liberálnym, najmä slobode smýšľania sa najviacej protiví, preto nadovšetko účinkuje liberalismus na poli *náboženskom*. On žiada úplnú slobodu viery a náboženstva; on hlása schievavosť oproti všetkým mienkam a každé náboženské presvedčenie uznáva za sväté, neporušiteľné a následovne za rovnoprávne a rovnako úctyhodné.

Lenže viera sa má len na svedomie obmedziť; ona nemá žiadne právo vo verejnosti-

jestvovať. Preto usiluje sa liberalismus najsamprv cirkev katolícku z verejného života vyobcovať; zvláštne namáha sa *rodinu a výchovu mládeže*, ako rozhodné stanice, odlúčiť od cirkve. Preto nastojí natom 1. aby byly všade školy beznáboženské zavedené, t. j. školy, v ktorých deti rozličných vierovyznaní, teda katolícké, evanjelické, židovské deti, dovedna vyučované budú a následkom toho nebude tam dovoleno sa modliť, nič o veciach náboženských rozprávať, vôbec o viere žiadna spomienka byť nesmie. Takieto školy sa úplným právom beznáboženské menujú.

V Belgicku v roku 1885. byly 2789 chudobné rodiny a 970 utisnuté vdovy len preto všetkej podpory od liberálnej vrchnosti pozbavené, že svoje deti neposielaly do beznáboženskej školy.

Liberalismus vyhlasuje 2. zákonodarstvo a súdobníctvo v záležitostiach stavu manželského za vec štátnu a uvádza všade, kde môže, občianske, civilné manželstvo; (on znevažuje veľkú a tajuplnú sviatosť, základ spoločenského poriadku na občiansku smluvu, kontrakt. Civilný sobáš je bezútrovná zákonná záležitosť, ktorá sa môže opakovať, ako chocktorá iná záležitosť.) Preto výsledok liberalismu s jeho pustošením je nikde tak zrejmy, jako v znivočení rodiny skrze občianske manželstvo. Státisíce nepokrstených, nescíselní bez cirkevného požehnanja žijúci manželi, búrlivé zväčšenie trestuhodných priestupkov, zvlášte proti mravnosti a priestupky proti vlastnému a cudziemu životu, mocný vzrást nespokojných revolucionárov — to všetko sú ovocia výchovy a života bez Boha.

Práve v náboženských záležitostiach vystupuje všetko protivné a falošné v liberalisme najkriklavejšie na javo, keď s jednej strany práve v tejto veci najúplnejšiu slobodu a schovieavosť si za program vytknul, s druhej strany ale neprestáva vážne náboženské presvedčenia a výkony, alebo posmechom v slove a písme, alebo skrze násilné utlačanie svedomia, prenasledovať. Len sa rozpamätajme na tie smutné časy takzvaného kulturkampfu (prenasledovania cirkve) v Nemecku, v Taliansku, vo Francúzsku, na tie časy keď biskupov a kňazov pre vykonávanie ich biskupských a kňazských povinností zažalárovali, alebo do vyhnanstva zahnali, keď chrámy zákonitým majiteľom odobrali a „starým katolíkom“ (tak sa nazývali istí katolíci od cirkve odpadlí) dali, keď reholníkov bez vyšetovania, bez toho, žeby im nejaký prístupok privlastniť mohli, medzi 24 hodinami na ulicu vyhodili a z krajiny vyhnaní, reholníkov, ktorí len nedávno v bitkách pri Sedáne a Gravelotte svojou hrdinskou obetivosťou za poranených vojakov obdivenie celého

sveta zaslúžili, ktorí 16. jun. r. 1871 pri návrate do Berlína nemeckých víťazných trúp, krížom zásluhy vyznačení, v prostred vojakov kráčali; rozpamätajme sa na tie časy, keď výmínečné zákony vyniesli v Nemecku proti cirkvi katolíckej, ktoré žiadon iný cieľ nemaly, ako cirkev úplne *znivočiť*.

Ale či liberalismus nemá žiadnej viery, žiadneho istého náboženstva? Zvláštne náboženstvo neuznáva, to nedopustí slobodomyselnosť, čo je základ liberalismu; každý si môže myslieť, teda aj veriť, čo chce. Predsa sa vystatuje, že má vieru. Základný článok jeho viery je zásada humanity, ľudskosti práve v tom smysle, jako to freimaureri spomínajú. Podľa tej zásady je nie Boh, ale človek žriedlo, spôsob a cieľ všetkého mravného a zákonného poriadku; nie Bohu, ale čirej-čistej ľudskosti sa klaňajú a ju uctia: najvyššie dobrá liberalismu sú čím väčšie pôžitky života. Ponevác ale to bez peňazí nejde, preto svoju zvláštnu starosť venuje liberalismus zadovaženiu zemských statkov, kdežto vyššie duševné statky všade kde on panuje, v nebezpečnom stupni sa tratia.

To je ten skutočný liberalismus. Keď v roku 1872. tirolský ablegát Greuter v rakúskom sneme sa pýtal: Co chce liberalismus? dal mu jeden výtečný úd liberálnej stránky nasledujúcu jasnú a určenú odpoveď: „*Liberalismus je spasenie človeka sebou samým. My neverime v žiadnej pravde, iba v tej, ktorú my sami nalezneme; my nezachovávame žiaden zákon iba ten, ktorý my si utvoríme.*“ To je dosť zrejme. Teda úplna neodvislosť od Boha a cirkve. Liberál verí, čo chce a robí, čo chce; on je vonkoncom slobodný a neodvislý.

Z toho je snadno pochopiť, že cirkev liberalismus čím ostrejšie posúdiť musí. Pápeži Rehor XVI. a Pius IX. „bičami liberálov“ zvaní, tak tiež Lev XIII. vnútornú naničhodnosť liberalismu opakovne odhálili a kresťanský ľud pred ním vystráhalí. Pius IX. menoval ho „morovou chorobou nášho stolia“ a v chýrnom Syllabe, v sbierke hlavných blúdov prítomnosti, sú všetky učenia liberalismu vyslovne zatratené. Kto teda vedome a dobrovoľne liberalismus nasleduje, ten sa spiera oproti cirkvi a jej neomylnému učiteľskému úradu, ten pachá hriech ťažký a vystavuje sa nebezpečenstvu večne zahynúť.

Pravda, že sa nad týmto pravý liberál len zasmee; čo jemu cirkev, pápež, večnosť, odplata! — Ale sú niektorí, ktorí sa liberálmi menujú, vskutku ale nie sú. Oni chodia v nedeľu a sviatky do kostola na služby božie a nauky, oni prijímajú viac ako do roka sv. sviatostí; oni veria všetko, čo cirkev učí, sú plní úcty a poslušnosti proti pápežovi, hlave cirkve; či sú oni liberáli?

Nie, to sú nie liberáli v pravom smysle slova. Oni sú liberáli leda, že sa tak menujú a takto ciele liberalismu za dobré uznávajú; oni sú liberáli, že na liberálne noviny predplácajú, ich držia a čítajú a takto záujmy liberalismu napomáhajú, oni sú liberáli, nakoľko ku zvoleniu liberálov spoluúčinkujú a takto rozšírenie a soslilnenie liberalismu ubezpečujú. Bezpochyby je to tiež hriech a ponač vedia, čo skutočný liberalismus chce, preto sú prísne vo svedomí zaviazaní vonkoncom sa ho zrieknuť. Musíme síce uznať, že niektorí liberálmi sa menujúci opravdivé ciele liberalismu nepoznajú. Je to ako u freimaurerov. Aj tam dajú sa mnohí krásnymi slovami o ľudskosti, bratskej láske, schovievavosti a slobode omámiť a vstúpiť do spoločnosti, ktorá zničenie trónu a oltára zamýšľa. Neskôr nahľadnú, že ich mrzko oklamali. Väčšia čiastka ostane len tam; jeden druhý vystúpi, často s nebezpečenstvom života. Lenže duša je tisíc ráz viac hodná, nežli telo a život. A tak musí jedenkaždý, kto opravdivú bytnosť a cieľ liberalismu poznal tohto nebezpečného blúdu sa sprostíť, na žiadaní pád nesmie ho napomáhať a podporovať. Lebo liberalismus je už na základe jeho hlavnej zásady, neobmedzenej slobody smýšľania, nemravný a rozbúra všetek poriadok; jeho posledný výsledok je ale socializmus, ktorý prítomne celý svet strachom a bážňou naplňuje. Pozrite ich len, liberalismus a socializmus ony sa podobajú ako syn otcovi; liberalismus odmrštuje zjavenie Božie, zaviazajúcu moc božských príkazov mravných, učiteľský úrad cirkve a postavuje proti štátnej vláde, ktorá cieľom jeho nezodpovedá, právo revolúcie; socializmus odmrštuje všetku moc na nebi i na zemi, zákonitosť revolúcie je hlavný bod jeho programu. Liberalizmus svojimi zákonami vyzliekol z kresťanského rúcha školu, manželstvo svetským urobil; socializmus neuznáva žiadne manželstvá, chce rodinu a školu bez Boha. Liberalizmus úžernicky využítkoval prácu ľudskú, zničil dobrobyt robotníkov a koristníkov obohatil, postavil bohatstvo a pôžitky za cieľ života: socialisti žiadajú, odvolávajú sa na zásady liberalismu, ich podiel v majetku a pôžitkoch. Liberalizmus, ktorý ináčej všetky blúdy zastáva, každé presvedčenie za sväté hlása a všetky hriechy ospravedlňuje jedine katolícku cirkev, pevnosť pravdy a hlavnú ochranu spoločenského poriadku, prenasleduje s nesmieriteľnou nenávisťou a jej udajnú „neschovievavosť,“ ktorá je nič inšie, ako odsúdenie liberalismu, počítuje jej za hlavný priestupok: a socializmus nič viacej nenávidí, ako cirkev katolícku, jej verných sluhov a údov.

Ktože by ešte pochyboval o tom, že liberalismus je najnebezpečnejší blúd prítomnosti, skutočné žriedlo útokov, ktoré v najnovšej dobe cirkev a spoločnosť ohrožujú? Kto by ešte pochyboval, že je to ťažký hriech opravdivým liberálom byť, alebo liberálov napomáhať, skrze *predplácanie na liberálne noviny a knižky, skrze hlasovanie na liberálnych kandidátov, skrze líškanie sa liberálom?* Kresťania! zrieknite sa toho mena „liberál,“ ktoré je vám nie k úcte; odtrhnite sa úplne od toho blúdu, ktorý toľkokrát od cirkve odsúdený a zatratený bol, ktorý v jeho následkoch prevrat a znivočenie náboženského a spoločenského poriadku zapríčiniť musí.

* * *

Milí rodáci! Jestli ste nevedeli, čo je ten liberalismus, nuž teraz už viete. Neuznáva on vrchnosti, ani na nebi ani na zemi, iba tú, ktorú si sám postavil, ktorá svojich obohacuje, nás ale do biedy a núdze uvrhuje. A ani náboženskej potechy nám nechce dať. — Jestli teda milujeme vlasť našu, rodinu, náš národ, jestli máme viery a bážne Božej, jestli nám na srdci leží blahobyť náš a potomkov — zapovrhujeme liberalismus.

Krásne svedectvo.

Vládne noviny všemožne usilovaly sa opekňovať volebné výčiny, aby si svet myslel, že príčinou volebných osklivostí a škandálov nik iný nebol, iba opposícia a zvlášť ľudová strana.

Volebných predsedov nehanbily sa za „opravdivých beránkov božích“ považovať tie noviny, ktoré vraj oprovodujú kresťanskú lásku hlása, ale preto vyzvanie biskupov, aby sme si totiž bránili našu vieru, opovažujú sa za figel, huncútstvo a za podlú lož vyhlásiť.

Teda len to je pravda, čo liberáli a „opravdiví“ kresťania píšú; všetko to, čo naši biskupi v spoločnom pastierskom liste písali, to je lož a figel, a kto slová biskupov a pápežské napomenutie nepovažuje za figel, kto biskupom, čo pastierom stáda Kristového opováži sa veriť, to nenie „opravdivým“ kresťanom.

Hľa, tak ďaleko sme už prišli, že „opravdivé“ kresťanstvo učia vraj nie biskupi, lež liberáli. Liberáli lepšie poznajú, čo uráža vieru, nežli biskupi. Liberáli lepšie rozumejú sa článkom viery, než rímsky pápež. Každý „opravdivý“ kresťan viac musí veriť liberálnej múdrosti, než napomínaniu pápeža a biskupov. Takéto hľa, múdrosti píšú teraz tí páni, ktorí slová biskupov za „podlú lož“ pokladajú, a len seba samých za opravdivých kresťanov držia.

Títo „opravdiví“ kresťania teraz po volbách všetko možné zlo kydajú na ľudovú stranu. Ľudová strana a jej nesvedomité huckanie zapríčinily všetky tie ohavnosti vraj, ktoré sa u nás volbami menujú. Liberáli vraj všade držali sa príkladno, lebo vraj „dobré sú zapísané v srdciach ľudu,“ a „široké obecenstvo hufom hrnulo sa“ vraj pod liberálne zástavy.

Že ako sú páni liberáli „zapísaní“ do srdca ľudu, to vidíme zase z jedného krásneho svedectva, ktoré v liberálnych vládnych novinách „Pesti Hirlap“ čítame. Tieto vládne noviny prinútené sú uznať, že „široké obecenstvo“ nie z presvedčenia hrnulo sa pod liberálne zástavy, len že najväčšiu moc pri voľbách mali len — peniaze.

Spomenuté vládne noviny takto svedčia: »Bez rozdielu politických strán spoločne je zistené, že toľko peňazí nebolo ešte nikdy v obehú, ako pri terajších voľbách. Skromne počítame, keď povieme, že priemerne v každom okrese stvorili kandidáti 30,000 zlatých. Veď sú pozitívne dáta, že ne jeden kandidát sám pre-márnil vyše 100,000 zl. V jednom okrese zvíťazil kandidát liberálnej strany a súdiac dľa znakov, roz-sypal okolo 200,000 zl. Tam teraz sediaci kupujú svine, kone, krávy, opravujú svoje staré domy a ve-selo žijú z volebných rozpomienok. Bolo aj také miesto, kde jeden veľký pán Apponyiho strany aj vy-hodil 100,000 zl. a predsa prepadol. Kto hovorí len o 20—30 tisícových trovách, o tom mnohí hovoria: „Šťastlivý človek!“ Teda len po 30 tisíc zl. berúc na okres, dostaneme výsledok, že volebné trovy, stály vyše 12 millionov zlatých.»

Takto, hľa, píšú i vládne noviny. Z tohoto krásneho svedectva vidíme, že ako sú „zapísaní do srdca ľudu“ tí páni liberáli, keď jeden z nich 200,000 zl. musel ztroviť, aby sa „do srdca ľudu dostal.

Veru je to krásne svedectvo, keď i vládne noviny »P. H.« uznať musia, že „vyjmúc niekoľkých, v tejto krajine čistého mandátu niet.“

Nuž teda, čo potrebujeme ešte dokazovať, keď i samé liberálne noviny uznať musia, že v krajine našej veľmi málo je čistých ablegátskych mandátov? Smutno to musí u nás vyzeráť, keď i elen cudzozemsko »škan-dálom« nazvalo naše volby, lež keď i samé vládne noviny uznávajú, že „niektoré základné kamene naše rozhodne kývajú sa.“

Hľa, toto krásne svedectvo vystavily krajine našej tie spomenuté vládne noviny. Z tohoto krásneho svedectva vidíme, že ostrihomský arcibiskup a prímáš pravdu mlúvil, keď neďavno pred krajinským spolkom „Pázmány“ kat. spisovateľov riekol, že „ťažké časy žijeme,“ a že „so slzavými očami“ dívame sa my kresťania „na blízku minulosť, ako i na budúcnosť.“

Prvý kňaz Uhorska uznal teda, že »ťažké časy žijeme,« že „so slzavými očami“ dívať sa musíme do budúcnosti a že »cirkev upotrebuje teraz horlivosť každého úda svojho.«

Avšak predsa opovážia sa akísi »opravdoví« kresťania písať, že ten nový poriadok prospešný a osožný je pre cirkev i pre vlasť, že cirkvi nehrozí žiadne nebezpečenstvo, že to len hlúpi dedinskí farári a kapláni roztrubujú, ako by liberalizmus škodil viere a cirkvi, že je to len figel, huncútstvo a podlá lož.

Nuž drahí bratia, rozmýšľajte nad tým, čo povedal prvý náš arcipastier, ostrihomský arcibiskup a prímáš Uhorska. Rozmýšľajte zvláštne nad tými jeho slovami, že „so slzavými očami“ dívať sa musíme do budúcnosti. Tieto slová prvého arcipastiera uhorského povedzte tým „opravdovými,“ ale nie verným kresťanom, ktorí píšú ľudu nášmu nábožnému, že je to len figel, huncútstvo a podlá lož, jako by viere a cirkvi nebez-pečenstvo hrozilo.

Rozmýšľajte i nad tým krásnym svedectvom, ktoré krajine našej vystavily i tie spomenuté vládne noviny.

Zapamätajte si, že už i liberálne kruhy uznať musia, že „všetky volebné zákony musíme revidovať,“

a že „niektoré základné kamene naše rozhodne kývajú sa.“

Ľudová strana so spokojným svedomím povedať môže, že ona nerozkývala tie základné kamene, na ktorých vlasť naša cez mnohé storočia bezpečne spo-čívala. Rozkývali ich tí ľudia, ktorí kladivom cudzo-zemských, nezdravých novotín, kladivom nevery a bezbožnosti bili a búchali do kresťanského základu drahej vlasti našej.

Nie cirkev, nie náboženstvo, nie farári a kapláni sú príčinou toho, že „základné kamene naše rozhodne kývajú sa.“ Príčinou tohoto „kývania sa“ je len ten liberalismus, ktorý počas svojho skoro tridsaťročného panovania v Uhorsku nič inšie nepreukázal len to, že nevere, náboženskej ľahostajnosti, bezbožnosti, mravnej a politickej zkaženosti cestu rovnal a tak základné kamene Uhorska „rozhodne rozkýval.“

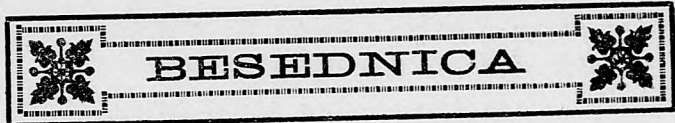
Velký

„Kresťanský kalendár ľudovej strany“

na rok 1897.

sa môže dostať za 30 krajciarov u
**Františa Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.**

Po každých 10 výtiskoch sa dá
jedon čo prídavok. Poštové útraty
my zaokrývame.

Vítazstvo pekla.

Vyhralo si drsnej nepravosti peklo,
Zvitazil si čierny zlorečenia duchu.
Šliapal, bil si Krista v rúhavosti rúchu,
Gniavil, rval si pravdu nešlachetne, vzteklo,
K citu, k stonu pohnul zem bezcitnú, hluchú.
Zvitazil si čierny zlorečenia duchu.

Stváraš hurhaj rujný, držiš plesy slávy:
I ďalej millionov ukrutným si dráčom;
I ďalej mizerným núkaš hody žráčom,
Bezúhonným obrom čestné pľuješ hlavy,
Chechceš sa nad rabstva usedavým plačom.
I ďalej millionov ukrutným si dráčom.

Vypinavo vlaje potupný tvoj prápor,
Špiny, škvrny, podlosť biedné kryjú vence.

V kruhu tvojom skučia hladní vlci, štence,
Chudých vyžiel húfy, žezla tvojho tábor,
Čo pot nízkych vlči, za mzdou ľudstva lehce.
Špiny, škvrny, podlosť biedne kryjú vence.

V šlaku tvojom kričia skaza, spusta, rummy,
Hroby mučeníkov o trest prosia neba.
Vyliata krv statných kliatbou raní teba,
Nad oblaky hlášu zobražané tlumy:
Na kaianov križa bič boží je treba.
Hroby mučeníkov o trest prosia neba.

Horou, dolom vreštia trúby tvojej pýchy,
Horou, dolom žiali trýznený rod Krista.
Na prestol ti tieni tlupa mrtvôl hmlistá,
V hluk jasu sa mieša kvil vdôv, sirôt vzdychy,
Hotujúce priepasť pre tyranov zista.
Horou, dolom žiali trýznený rod Krista.

Klon otrokov prijmaš, v rozkoši sa kúpeš,
Zbojstvom prišlej berly moc vážiš a krásu.
Zbožným triedam škripce, luze strojiš spásu,
K tlaku riadiš vládu, lotrovskú právu lúpež,
Pred ňou — sa domnievaš — ctihodní sa trasú.
Zbojstvom prišlej berly moc vážiš a krásu.

Neraduj sa besný nenávisti duchu,
Mužné stádo Pána nezná hlúpej bázne!
Tvrde vojská Pána postavia sa rázne,
Keď plány Kajfášov doletia im k uchu.
Nehulákaj včasne luciferský blázne,
Mužné stádo Pána nezná hlúpej bázne.

Otváraj žaláre, dýky, meče ostri.
Sekaj, rúbaj, piľ, päť katolicke množstvá!
Nesprzniš nám dušu, plam živého božstva,
Nespraviš z nás zradcov, judášovské kostry,
Nezpoivori rekov háved plenu zlostná!
Sekaj, rúbaj, piľ, päť katolicke množstvá!

Čím hustej nás škrtia putá, kyje, jarmo,
Tým bujnejšia sila krepí naše údy.
Čím divšia na verných vlna jedu prúdi,
Tým viac nás rozohní útok, úder, larmo,
Tým viac úl náš bránia i netečné, trúdy,
Tým bujnejšia sila krepí naše údy.

Hejrite ošklivci, príde istá chvíľa,
Zburáca hrom pomsty na hnus, hriechy, vraždy.
Zahanbi vás Panboh, odhodí stvor každý,
Šije vaše v prach sa opourhu schýľa.

Pominiete razom, vyhyniete navždy.
Zburáca hrom pomsty na hnus, hriechy, vraždy.
Andrejovič.

Kmoter Štetka a Fikulko,

rozprávajú sa o minulej volbe.

Štetka: Očujte kmoterko, vy velice sa spúšťate
Boha a chytáte sa toho burčákového pohára. Keď
tak skoro budete vždy v krčme sedávať, tak vám tá
liberálna desina nebude dlho trvať. Tak kmoterko
môj, volbám hodina odbila, a vašej cti koniec učinila.

Fikulko: Kérem, veď ja došol som sa sem zaba-
viť, a nie vašu kázeň poslúchať. Pre kázne je kostol,
a nie krčma.

Š.: Pravdu máte, lenže tomu vyhýbate, jako
keby tam bola cholera vypukla, alebo keby na vás
čakaly tie múry sa zrútiť.

F.: Ja som dobrý katolík!

Š.: Povedzte radšej, dobrý liberál, to vám skôr
uverím.

F.: Nech sa stane aj vaša vôľa raz!

Š.: Hej kmoterko, čo som počul, že ste si dal
dovieť maliarov z Viedne, ktorí vám váš dom z
vonku omaľovali. Hovorila ľudia, že to veľmi krásne
bolo, a vy ste to prv, než ranná hviezda by sa bola
ukázala, dali zalíčiť.

F.: Dozaista, aj vy ste pri tom maľovaní boli,
keď o ňom viete, lebo však som to prv, než kokoš
by bol zaspieval, očistil.

Š.: Vidíte, jak blažený je ten, ktorý bol na lu-
dovú stranu! nedostal žiadne peniaze za česť svoju,
ani nemusí nič vydať. Vás ale hneď linirujú, hneď
vám dom omaľujú a tak máte len samé príležitosti tú
desinu liberálnu rozmieňať.

F.: Dajte už, kérem pokoj, lebo i tak som už
obanoval, že som z liberálci hlasoval. Žena ma za-
nechala, syn mi potrhla zástavu Matlekoviča, kde som
s nej forhangy chcel dať spraviť, pero mi volakto
vzal so širákom a jak som tak bez širáka domov
prišiel, pri dverách žena moja mi začala s metlou,
ktorá aj nie jakosi dobre voňala, dávať požehnanie.
Oko mi poranila, že ešte dnes len tak šmátrať musím
za tým burčákovým pohárom.

Š.: Statočným ste putá kuli.

Sami ste si ich obuli,
Peniaze ste prešuchali
A vás ženy vybuchaly

Metlama to voňavýma
Aby liberálna strana
Páchnula nie len od vína
Z Pezinku až hen do Viedňa.

Metly budú veru drahšie,
Určenie ich trochu krajšie
Nebudú už len zametať,
Lež tatárske hlavy klepať.

Kam vás len cesta povede
Prenikavá vôňa bude
Všemu svetu bude zrádzať,
Jak treba čertov vyháňať.

Tak kmoterko len počúvajte a zapamätajte si
na budúcnosť tieto burčákové verše, bár aj dobre
neštímujú, ale pravdu neprevratiteľnú vám ohlasujú.

F.: Kérem, obrátite reč svoju už na inší predmet? Ináč veru idem domov!

Š.: Obrátim, a síce budem vám vyprávať o pezinskom dolnom katolíckom kostole.

F.: A čo sa tam stalo?

Š.: Tam nič, ale s ním sa má mnoho stať.

F.: Čo, kérem?

Š.: Teda vec je tak, že nemeckých evanjelikov mámili tým, aby ich na liberálnu stranu dostali, že sa im dá tento dolný kostol. Jako Marcus Portius Cato volakedy každú reč svoju skončil: „Myslím, že Carthago má byť zrútené“, tak aj pán pastor skončil reč nasledovnými slovami: „Hlasujte na liberálnu stranu, tak dostanete dolný kostol.“

F.: To je hrúza kérem, no a nevidí ten pastor od nosa svojho ďalej!

Š.: Nevidel? hovorte, však uvidí, keď sa jeho sľub nesplní. Že toto pravda byť musí, sám som sa presvedčil, lebo niektorých z našich nemeckých evanjelikov som videl kostol tento si už prezierať.

F.: To je mnoho sľubené, kérem.

Š.: Ešte vám dačo poviem, pozorujte len, veľká poľovka bude v Pezinku.

F.: A kérem, na čo budú strieľať, však okrem vrabcov málo iného tu máme!

Š.: Na kňazov! Jeden pán a síce ešte veľký a tlstý pán sa vyslovil, že musí asi troch zastreliť.

F.: No pekná to robota, pekné asitické pomery!

Š.: Pekná politika, hovorte kmoterko, lebo ten pán vie, prečo ich chce postrieľať.

F.: No a prečo, kérem?

Š.: Preto, lebo tam je pár hektolitrov vína, a on není nepriateľ dobrých kvapek.

Pripil by si Antoninek
A chválil by dobrý trúnek,
Spomnel by si na zomrelých
Pri sudoch vínom plnených.

Tak kmoterko celá volba nestojí nič, sľuby sa sľubovali, blázni sa radovali. Župani, slúžni atď. paprčili sa, vyhrážali, a ľud prostý vysmial jejích hnevy.

F.: Už na toto sa polepším, a v budúcnosti budem ľudákom.

Š.: Čas je! a žena nech rozhrešenie vám dá tou rasochoou, ktorá po roztrhanej zástave ešte vám zostala.

S Bohom!

F.: S Bohom! Dobrá noc!

Š.: Dobrá noc! Pozorujte aby vás nenalinirovali!

Hlásnik.

CHÝRNÍK

Prosba srbského kráľa. Srbský kráľ Alexander prosil pápeža, aby Srbsko nepatrilo pod diakovárskeho biskupa Strossmayera, lež aby založil v Srbsku jedno katolícke biskupstvo. Pápež prisľúbil, že si dá záležať na tej vážnej prosbe.

29 vnukov má už teraz stará anglická kráľovna. — Ináč Anglicko sa dobre cíti, lebo je tam všetkých židov 147 tisíc.

Najstarší parlament na svete je anglický, ktorý jestvuje už od r. 1282. Vydal on asi 20.000

zákonov a naručení behom tých 600 rokov svojho účinkovania, z ktorých ešte i dnes platí ich asi 3300.

Vítazstvo ľudákov. V Tate, Kisbère a Szilágy-Somlove boli do mestského výboru všetci kandidovaní ľudáci zvolení.

Návrat. V obci Váradvelence opustil vieru kalvínsku Jozef Rác a vstúpil do lona katolíckej cirkve.

Netancuj s medvedom. V českej Náchode zabávala sa jedna spoločnosť po kunštoch medveďa. Medzi zábavou prosil jedon kupec medvediar, aby mu dovolil, žeby mohol si s medvedom zatancovať. Medvediar privoliil; tanec sa všetkým páčil, medveď sa poslušne vrtel. Naraz ale kupcovi napadne medzi tancom medveďa bozkať; čo medveď k tomu použil, že mu nos odhryzol.

„Rád bych bol, keby Gbely (Egbell) horely.“ Toto povedal ml. Timót Frideczky liberálny kandidát okresu skalického v deň volby, keď uznal že jeho stránka je o mnoho menšia. Hneď k tomu ale pridala, že jeho by už len nejaký požiar vyslobodila. A veľká obec Gbely (Egbell) v skutku aj vyhorela. Na volbe bol pustený ten chýr, že Gbeli horia; oduševnení ľudáci gbelani ani sa len nepohli na ten chýr, ale údatno hlasovali na ľudovú stranu a len potom išli domov. A prijdúc domov videli, že to bola len židovsko-liberálna lož, na to urobená, aby gbelania oduševnení to ľudáci pred hlasovaním odišli. Druhého ale dňa v skutku taký oheň bol, že 89 domov a iných hospodárskych stavaní shorelo. Pán liberálny kandidát v skutku aj vyhral, nie síce pomocou toho podložného ohňa; ale p. práses na spôsob varinského a čacanského, mandát zaopatril, aby mal Bánffy o jedneho, s ukradeným mandátom, otroka-mameluka viacej.

V obrovskej kuchyni „Ku lacnote“ je najmenší hrniec 100, a najväčší 500 litrový. Zamestnané je tam 4000 ľudí v celom obchode. V kuchyni ale stále má prácu 40 ľudí. Do hrnca naraz je možno vysypať 120 kilov zemiakov.

Samovrah chlapec. V Miškolci 14-ročný chlapec Welzer sa obesil na jednu hradu na povali.

Spravodlivosť. Už zasedá nový snem, a ešte len teraz pokutujú vinníkov z predošlých volieb. Pri predošlých voľbách 33 mužov hlasovalo v Mezötúri, ktorí nemali hlasu. Každý je pokutovaný na 30 zl. a 10 dní väzenia. Vec ešte ku kúrii má prísť.

Civilný sobáš bez výsledku. V Géresi sa ustanovili pred matrikárom Juraj Hajdu a Helena Gegeš. Do kostola ale už na druhý deň mienili ísť. Lenže do tej doby sa mladoženich tak napil, že v ceste do kostola, natkol mladú nevestu, ba i k duchovnému sa grobiansky choval. Mladá nevesta nežiadala sa nechať cirkevne sosobášit, a toho bitkára opustila, navratiac sa do rodičovského domu.

Stahovanie sa do Ameriky. Zo Spiša sa zas veľmi sťahujú ľudia do Ameriky, a tak pracovná sila veľmi klesá tak, že gazdovci ani na okolí nemôžu sluhu dostať. Okolo Podhradia ani jednej obce neie, z ktorej by aspoň 10 ľudí nebolo odišlo do Ameriky.

Jako je najlepšie spať? Zdravý človek nech má nízku podušku, vtedy krv najlepšie koluje; kto má vysoko hlavu, ten prekáža obeh svojej krve, ba ani pľúca nemôžu v tomto páde riadne bez prekážky účinkovať.

Nabití hajníci. V Szent-Leányfalve (v aradskej stolici) šly daktore ženy repu brať, lenže vkro-

čily i do zakázaného. Dvaja flintami ozbrojení hajníci ich pristavili. Tie mladé ženičky ale sa ich nenafakaly a navzdor flintám ich dobre namastily bez masti. Tí hajníci sa náramne hanbia zato; ináče ženičky musia za to zodpovedať pred zákonom.

Summa novín, ktoré ročíte vychádzajú, učini 12 tisíc miliardov exemplárov (v jednom miliarde je 1000 millionov). Keby ich len jeden stroj tlačil, tlačenie by trvalo 333 rokov.

Samovrah medveď. Vo zvolenskej Zikle sa prihodila nie každodenná udalosť. Lesník erárskych hôr zbadal, že mu každé rano jeden klát chýbi z všelína. Hneď mu napadlo, že to zaiste medveď bude ten kmín. Dobre posväzoval ten klát, na ktorý mal prísť rad, a špagátom spojil i kohútik nabitej flinty s tým klátom včieľ. Aj on zostal vonku. Neskoro večer počul mrmľanie, a o chvíľu už vidí, že ukrutný medveď ide rovno ku klátu posväzovanom. Obeime ho a chce s ním preč ísť. Lenže v tom okamžiku sa špagát mykol a stiahol kohútik flinty, ktorá vypálila a rana do medveďa vošla. Medveď klát o zem buchol, hrozne zareval a od jedu sa vrazil na plot, ktorým bol dom lesníka ohradený. Potom odišiel ešte asi na 100—150 krokov, kde dokonal beh svojho života. Na druhý deň rano ho už chladného našli; vážil on vyše 3 metrických centov.

Samovraždy v spoločnom a honvédsom vojsku. Výkaz ministra baróna Fejérváryho nám sdeľuje, že v služobnom roku 1895—6, previedlo sa 123 vražd u spoločného a 25 vražd u honvédskeho vojska.

Veľký hlad zúri v Indii, ktorý bol zapríčinený — jako aj inokedy — tak i toho roku veľkou suchotou. India je tá najbohatšia krajina, keď dostane dost dážďu, ale i tá najbiednejšia, keď je sucho. Tak len v r. 1877. v južnej Indii zahynulo následkom hladu 5 millionov ľudí.

Nemilosrdná opica. V Budíne mala pani Klára Lócsey jednu krotkúopicu, ktorú veľmi vedela návidieť. Nedávno ochorela tá pani. Opica viackrát revala. Ona vždy stala, mysliac si, že jej služby nedajú poriadne jesť. Raz keď znovu ručala opica, pani zas hore stala, otvorí dvere, v tom ale opica skočí na ňu, oderie jej tvár, a ju hryze bez prestania; na to pani krik spravila. Služky sa sbehnú a vidia, čo opica panej vyviedla. Pani si znovu ľahla, a viac ani hore nestala, následkom toho hryzenia o dva dni zomrela. Zbytky zriedka mali dačo dobrého za výsledok.

Nazarenismus veľmi rozširuje sa v okolí Hódmező-Vásárhelyi. Posledne behom jedného týždňa 141 osôb — zväčša protestanti — oznámili vrchnosti, že vystupujú z dosavadnej svojej cirkve a budú nazarenmi, ačpráve nerecipovanými.

Opravdový fakir. Teda nie taký, ako v „Ós-Budaváre“. V Londýne ukazuje sa indický, takzvaný jogi. Je to bramín z vysokej kasty, ktorý koná mnoho kajúcnych skutkov, aby mal zásluhy v raji. Tieto kajúcne skutky zaležajú hlavne v neuveriteľnom skrúvaní tela. Tento jogi spravil 48 neprirodzených telesných posícií. Na pr. okrutil si nohy okolo tela a tancoval na jednej ruke; naposledy skrútil sa do kľbka a spal za viac hodín na jednej nohe.

Opravenie. V predposlednom čísle „Kreštana“ v článku „Komlóssy a Kreštan“ od spodku v 4. riadku miesto „že ho ja nenávidím“ malo stáť „že sa ja naňho nehnevám.“

DOPIŠY.

PETROVICE, dňa 30. nov.

Velavážený pán Redaktor!

Všetko už utíchlo. Rozhorčený ľud náš prišiel zas na svoje miesto, len že si veľmi dobre zapamätal tie divokosti, ktoré liberálni tatári vyčíňali; popolom je zakryté žeravé uhlie toto, ktoré keď treba hneď vyblkne s plameňom a zaplaví srdcia tie s oduševnosťou, ktoré sa zdaly už celkom utichnuté byť. Nie je to tak, ako si to mnohí predstavujú, že je už koniec všetkému; nie, nás premôhnúť môžu, zničiť ale nikdy, lebo duch ten, ktorý sme rozsipli, bude mať ovocie neoceniteľné, ovocie isté! Toto bol začiatok, ktorý bude mať následky veľké, keď budeme pracovať tak, ako sme pracovali, a keď s modlitbami našimi aj tým vyprostriedkujeme obratenia milosti, ktorí boli proti nám, ktorí chytili divoko zbraň proti matke najmilejšej: cirkvi a zničiť ju chceli.

Prihodila sa u nás jedna zvláštna vec: na ráno pred voľbou vypuknul oheň, ktorým korisťou sa stal byť notára a istého žida jakási pajta, alebo humno. Kto to podpálil, nevedno; to je ale isto, že dobrý človek nebol, keď sa takto pomstil. A čo sa stalo potom? Hneď poslali vojsko do našej malej dedinky, ktoré s vyhrázaním začalo prenasledovať ľudákov, že to oni museli podpáliť. Nevieme, s jakou opovržlivosťou sa oprobavala vrchnosť takto vystúpiť proti čestným občanom; to nás ale veľmi bolí, že hneď sa na tých oborili, ktorí ani slovom, ani skutkom nedali na javo to, žeby takéto zločiny páchali. My sme hlásali lásku k bližnému od začiatku; nikoho sme nenútili, aby k ľudovej strane pristúpil; žiadne násilensťva sme nerobili; tichučko sme sa držali: a odrazu takéto prenasledovanie, osočovanie pomlúvanie so stránky liberálnej, ktorá s tým najväčším násilensťvom vystúpila proti každému, kto nebol za jej hnusné zásady.

Neboľo to dost; smelým hlasom sa postavili liberálni kmíni a začali vytrubovať v novinách svojich, že ľudová strana je sobraná z tých najpodlejších ľudí, ktorí keď tak treba, aj o život privedú svojich spolublížnych. Nikto neodpovedal na to; ticho bolí. Tak sa zdalo liberálnym tatárom, že dobre trafili, lebo však len volakto by odpovedal, keby z toho nič nebola pravda: a všetko je ticho. O nie tak! Bože zachovaj, žeby sme my tú zástavu, ktorá tak vysoko sa viala tak krásna čistá bez všetkej škvrny aj teraz ešte stojí, takto nechali osočovať; naša povinnosť je obrániť ju, tak si ju zachovať, ako sme ju obdržali, a ani tej najmenšej špiny nenechal na nej! A preto smelo, vážne, k čestným mužom primeraným spôsobom sa pýtame, jakým právom sa opovažujú liberáli nás do podozrenia brať? prečo takto vystupujú proti tým, ktorých heslo od začiatku bolí to, aby pokoj, láska, svornosť panovala medzi občanmi, aby každý nasledoval presvedčenie svoje kresťanské a za vieru svoju bojoval. Povedzte nám vy, bezočiví, podlí, naničhodní lhári, či sme my jedným slovom ku takýmto zločinom povzbudzovali našich občanov? Kde sme nerozprávali otvoreno? Kde sme dali do krčiem posvolávať voličov a tam sme im podvodom, klamom a zlostou rozprávali, jako vy proti nám, o liberáloch, o jejich hnusných zásadách, alebo o svetskej vrchno-

sti?! Nie tak, jako liberálni divoci, lež ako čestní, verní, odhodlaní mužovia sme pracovali, presvedčovali, bez toho, žeby sme boli komu na jeho česti ublížili. A vy sa opováziate ešte hlas váš proti nám zdvihnúť? Beda vám! dajte pozor, lebo pravda oči kole, a aj vám ich chytró vykole, jak takto sa opováziate písať a rozprávať!

Viete vy, že čo je kresťanstvo? Viete vy, že to každý hriech odsudí, a toho, ktorý sa takýchto zločinov dopustí vo svojom lone netrpí? Kedysi jeden chrýrný spisovateľ Tertullian povedal: „Nemo illic christianus, nisi hoc tantum, aut si et aliud, jam non christianus“ neni tam (v tých potupných hriechov, jaké pohania páchali) žiadon kresťan, jak nie pre inšie, jako, že je kresťan, a jak ešte aj volačo inšie spáchal, už neni kresťan. Teda ten, ktorý takýto zločin by spáchal neni kresťanom; neni hoden toho mena, neni hoden toho krstu, ktorý obdržal: a preto z ľudovej strany toto nikto nemohol urobiť, lebo ľudová strana u nás len z kresťanov pozostáva. Vidíte čo nasleduje z tohoto? Že ten bol liberálom, lebo len liberáli sa môžu na takéto oplanstvá dať; tí nemajú viery, nemajú citu, nemajú náboženstva: a preto všetko môže vystať od nich. My neobviňujeme nikoho, ale keď zdravo rozmyšľáme, len na toto môžeme prísť, lebo liberalismus tie najväčšie podlosti, kmínstva a oplanstvá je v stave spáchať, ako sme to už viacraz videli. Protestujete proti tomuto? Zato nemôžeme; dve strany boly: jedna ľudová, druhá liberálna; ľudováci to nespáchali: spáchali to liberáli. Ten do našej strany nepatrí ani jedon, kto by takéto zločiny páchal! Odpovedajte, jak viete na toto, keď ste toľko vedeli o nás písať!

Ešte jedno. Medzítka vrchnosti strašne sa potupne držia. Notári na mnohých miestach aj u nás, tak počas volby, jako aj teraz, pred kostolom zvykli stáť, keď kňaz káže; a keď veriaci vyndú von z chrámu božieho, dá sa s nimi do rozhovoru a vraví: čo len načúvate toho kňaza? také sprostosti vám káže, a vy skoro plačete! Neviete, že vás i kňazi len kmínia? atď.

Nuž to je veru smutno, že naše vrchnosti takto zachádzajú; kto si svoje cirkevné vrchnosti len tak váži, nech sa nečuduje, že aj on málo vážený býva! Pri tom ale vyzývame kňazov, pánov farárov a pánov kaplánov, zvlášte ale pánov farárov, nech dajú pozor na takýchto nevzdelaných švihákov, nech nedovolia, aby sa takéto veci páchaly pred kostolom! Keď chce ktorý notár rozprávať, nech rozpráva pred obecním domom, alebo vo svojej kancelárii, ale nie pred kostolom! Naša povinnosť je vyučovať, povzbudzovať, oduševňovať ľud; keď ale takito neznajbohovia hneď pred kostolom začnú svoj kúkol rozsievat do srdc veriacich, nedivme sa, že málo osohu donášajú naše slová: vytrhnú hneď dobré semeno a na vnivoč privedú celé božie požehnanie, ktoré mohlo tak krásne byť kedysi

Ľudová strana teda smelo opovrhne tých, ktorí sa opovážajú rozhlasovať to, že jej údovia, takéto zločiny by páchali; protestuje proti tomu; za podlých vyhlasuje tých, ktorí ju takto očernujú, a vážne pozor dáva na všetko, aby pravda zvíťazila. Zostávam s úctou:
Rozvažitý.

KYSÚC-NOVĚ-MESTO, 3. dec. 1896.

Čuj, čitateľu kresťanský, dňa 12-ho novembra vo Varíne 675 hovorím šesťsto sedemdesiat päť voličov kresťanských ľudovej strany nepripustili k hlaso-

vaniu! — Hádam myslíš, že to neni možno, že ti hádam nepravdu píšem? — Podívaj sa na stol ablegátskej tabule a tam uvidíš všetko toto! Tam leží žaloba, tak zvaná petícia, pri ktorej je 1000 zl. r. č. pripojené a ktorá do neba volajúce veci v sebe obsiahuje a kričí: nezákonnosť, nepravda, klamstvo mňa sem prinútily!

V celom kysúc-novomestsko-varínskome okrese, už aj s tými, ktorí sú preč vo svete alebo mrtví, je 1611 hlasov na 1896 rok. — Vo Varíne z týchto voličov jednu dobrú polovicu, teda 675 voličov jednoducho k hlasovaniu nedovolili. — Liberalisti, čo len mali, všetko vyčerpali, všetkých svojich posháňali a predsa len 269 hlasov boli v stave shromaždiť. O jak smiešno-čudný počet je toto v takom okrese, kde je 1611 voličov? — Kde-že sú tí ostatní? — Oh, to sú všetci ľudáci, tí len pána Jána Markoviča poznajú, — tým nedovoli odhlasovať! — Tam bolo na ľudovú stránku z Ochodnice 42, z Dunajova 16, Londo 18, Povina 32, Budatin-Lehota 30, Riecsnicza 27, Radola 23, Kys.-Nov.-Mesto 31, Zásztranie 24, Teplicska 45, Chumecz 38, Budatin 5, Veľka-Divina 22, Malá-Divina 4, Lalinek 3, Brodno 9, Zádubie 5, Vranie 2, Neszlusa 6, Rudinska 5, Malá-Rudina 2, Dubje 1, Veľka-Rudina 6, Horní-Vadičov 22, Lopušna 9, Tyerchova 31, Felső-Tizsina 22, Moys 8, Varín 36, Nedecz 18, Nezbud-Lúcska 4, Krasznyan 15, Gbellan 17, Bella 38, Liszicza 23, Alsó-Tizsina 34, Sztrázsa 9 voličov, mnohých sme sem ani už nerátali, toto sú len tí, ktorí v petícii sú pred kráľovským notárom svedkami dokázani, že dňa 12. nov. v skutku boli vo Varíne, ale im odhlasovať nedovolili a síce jedným preto, lebo notári im certifikáty na žiadon pád nechceli vydať, za čo ich tí včul pre nedbanlivé plnenie úradnej povinnosti žalujú, a oni predsa sa do Varína dostavili, aby na Markovicsa hlasovali; druhým ale preto, a to je celá varínska dolina, lebo im notári vydali také certifikáty, na ktoré pri kordone im povedali, že sú „falošné“ a aj títo chceli na Markovicsa hlasovať.

Boly aj také obce, kde vo Varíne vzdor tomu, že tam všetci boli, ani jedon neodhlasoval, lebo ani jednoho liberála sa tam nenachodilo a ľudákov nepripustili, na príklad: Budatin-Lehota, Lopušna atď. oh jak šťastlivé sú takéto obce, znak je, že tam nemá kto kúkol rozsievat!

Na Šipekyho aj mrtví odhlasovali: Andrej Vnuk 74 ročný z Dolného-Vadičova a Andrej Marcsan Zsidedek 54 ročný z Ochodnice.

Ba aj ďaleko vo svete sa nachádzajúci voličia jna Šipekyho odhlasovali: Ján Trnka 33 ročný z Radole je v Amerike, Ján Kison 34 ročný z Malej-Diviny e vo Francúzsku, Adam Rapso 43 ročný z Veľkej-Diviny je v cudzozemsku, jako aj Adam Kaper Csura, 45 ročný z Veľkej-Diviny v deň volby bol doma a predsa na miesto týchto volácko odhlasoval, bárs títo sú ďaleko vo svete a ani pred volbou, ani v deň volby, ani po volbe doma neboli. — A toto všetko je len z Kysúc-novomestského okolia, nuž a vo Varínskej doline sa nič takéhoto neporobilo? — To neskorej uvidíme!

Tých je tiež driečny počet, ktorí v deň volby nevinno v árešte sedeli a tak samo sa rozumie, že hlasovať ísť nemohli, lenže títo si už u vrchnosti patričnej pokroky porobili, aby mali zadosťučinenie, žeby na budúce aj iných sloboda nebola urážana!

Ľudia hovoria, že Šipeky poďakuje a na budúce ani on, ani Haydin, ani žiadon liberál už nevystupí,

len jedon jediný: pán Ján Markovics kandidát už tretí raz ľudovej stránky: nech ho Pán Boh živí! — Eljen Markovics!!!
Volič.

HORNY-VADIČOV.

Velavážený pán Redaktor!

Mám šťastie Vám na vedomie dať, že naša obec veľmi chyrečná ostala, lebo jedon z obecných úradských Janko pri Dube, ktorého naši páni židáci za rabína vyvolili, v tieto dni držal inštaláciu v Šmulovej krčme, kde jako očuváme, povolani boli nasledujúci hostia: pán Trhánek z kaštieľa, za kostolníka židovského vyvolený Juro z Kaše, bratišek pána krčmára; potom Manduš, starý zlomonožec, o ktorom sa hovorí, že mu liberáli vo Varíne hrb zlatom vyliali a že mu Šipeky pre jeho strašno-krásnu Meluzinu z novomodných ablegátoch muža pošle. Obed, jako sa nám jedon z prítomných pochválil, z nasledujúcich jedel pozostával: Klbásky z krk husacých cesnákom špikované, macky s tukom cibulou garnirované, ryba s cukrom a hroziakom a na posledy husacia pečeň so šalátom cibulovým. Zdravicu držal pán Trhánek a potešil prítomných, že Šipeky na Kisuci most postavil — z ľadu a že ďalej prekvapil svet novým vynálezom, jako možno otrhané chalupy zástavami Šipekyho pokryť, aby každý poznal vadičovské kaštiele. Po obede bola veľiká slávnosť, pán Reznik z Lutiš nasledujúcich ľudí za údov synagogy vadičovskej obradom židovským prijal: z pomedzi „hopsa chlapcov z fajnovej prednej múky Miša Hubočana a Jána Bugriš Škubana, Martina Skapanec a Jána a Bradavy Gašpera; na posledy ale krivého Bystirčančina. Pán doktor z Mesta aj tu ukázal šikovnosť svoju, jako v Kotrž-Lučke, kde za 24 hodín v čerty zapral záškrť, tak aj u nás za pár hodín vyh jel tie rany, ktoré po obriezke nasledujú. U hrbatého žida talmud sa učia Ján Mongol*) a Jano Kluk z mlyna. Všetci títo sú stlpy tej liberálno-židovskej varinskej väčšiny pána Šipekyho, ktorých mu do lásky braterskej odporúčam s doľno-vadičovským Ferdušom.

Onedlho nového budeme voliť rychtára, prosím Vás veľkomožný pane, ja mám krstného otca, ktorý falošne sa podpísal a bol v Trenčíne zavretý, k tomu je ale silný liberál, dajte nám na známo, či by ten nemôhol byť rychtárom?

Do videnia som váš sluha.

Karol Smieško, filosemita.

Z Prievidze.

Slachetný Pane!

U nás pri volbe snemového vyslanca — jako tu už známo je, — zvíťazil nad liberálnym Šporzonom kandidát ľudovej strany, p. Michal Jurišš, čestný kanoník a farár prievidzský, a síce 896 hlasmi proti 309, čili väčšinou 560.

Kto pováži, že liberálni tatári pri upotrebení svojich podlých prostriedkov ani tu neboli výberčiví, nakoľko totiž hrozby, podplácanie, násilnosti ku potlačení ľudovej strany byly tu tiež na dennom poriadku, — ten uzná, že je to skvelé víťazstvo, ktoré milo prekvapí muselo každého poctivca. No, sláva a česť

*) Uhorskú krajinu za časov IV. Belu pustošiaci mongol tatári sa volali.

nášmu ľudu! Pred jeho triezlivostou a statočnosťou ustúpil muselo i samé peklo, s celou vyrojenou jeho liberálnou hnosobou.

Tažko je určiť, ktorá obec najkrajšie sa držala. Veď mnohé sú, kde zpohanštelí liberáli nenašli ani jednu predajnú dušu, na príklad obec Necpaly, Sebedraž, Lazany, Kanianka, Chrenovec. . . . Nemalú zásluhu majú v tom ženy kresťanské, ktoré byly pravými anjelami strážcami svojich mužov, — tiež i p. rychtári, jako opatovský, porubský, necpaliensky a iní od predešla už známi, ktorí za príkladom vládou menovaných úradníkov, pokladajúcich sebe vždy slepo tak hlasovať, jako tá ich vymenováva vláda mať chce, — nedali sa ničím ani hrozbou, ani prosbou obalamútiť, lež smelo a nadšeno išli hlasovať za ľudovú tým ochotnej, že jich vyvolivší občania tiež tak smýšľajú a hlasujú. Nuž veru takýmto statočným a neohrozeným rychtárom slušná vec je, aby sme i na tomto mieste privolali hlučne: Sláva! Rychtár, ktorý nejde s obcou, je práve tak k odsúdeniu, ako pastier, čo opúšťa sverené svoje stádo. Preto takému, čo za mzdu judášsku, žranicu abo jakúkoľvek inú podľú príčinu svedomie svoje zapredal a obce zradil, len toľko poznamenávam: Skry sa a utri si masťnú hubu od kóšerských lahôdok, aby ňa nepoznali a ti nepovedali, ako Petrovi: Aj ty si jedon z nich. . .

Ináč volba od začiatku viedla sa zvyčajným spôsobom liberálnym; kriminalským vyšetovaním voličov a odmietaním hlasov. Všetkých odmietnutých je 158, medzi nimi ľudových aspoň 150. Soóky je už povestne známy; o p. Lulyákoví hovorí sa, že jako volebný präsés choval sa dosť bezstranne. Ovšem žilinský Kloch nevyrástol z neho, pritom všetkom ale tá jeho „nestrannosť“ prichodí mi trocha podozrivou, keďže spíť liberálci smeli hulákať na rinku, ľudových ale vyhnal von až za mesto a lístok k svobodnému priechodu nechcel dať ani len jednému z našej strany. Tým len samých židáčikov vyznačil. Následkom toho naši voličia pred volebnou miestnosťou ustavične vystavení boli podlej ošemetnosti všakových pisárikov a naničhodníkov.

Ľud odhodlaný vydržal všetky protiventvá, pokojne sotrval až do konca, do pol piatej rána, kedy präsés publikoval výš udaný výsledok a mandát vyvolenému hneď na mieste odovzdal. Tú úchvatnú reč, ktorou potom Jeho Velkomožnosť ďakoval za dôveru, viem, že ani ľud, ale ani zbitý tábor liberálov nikdy nezabudne. . .

Ačkoľvek celá volba previedla sa v najväčšej tichosti a pokoji, predsa k nemalému podiveniu dovedáme sa včul, že žido-liberáli i bez krivého nosa zadali protest proti tejto volbe. Prečo? Lebo nad nezdarom svojim zdivočeli, nevedia sa nijako vpratať do svojej hrišnej kože. Za príčinu idávajú, že u Soóky-ho vyše než dve hodiny sa nehlasovalo a preto v mysle §§-ov 79 a 80 ho žiadajú, aby volba bola zrušená. Nuž, kýho helamenta je v tých paragrafoch, čoby túto volbu zrušilo? Ony znejú následovne:

„§. 79. Jestli behom volby zavdajú sa také prekážky, pre ktoré v hlasovaní riadne pokračovať nemôžno, präsés volebný alebo vyslanstva hlasovanie na svoju vlastnú zodpovednosť môže pristaviť, avšak posledný s povinnosťou na skutku podať zprávu volebnému präsésovi.“

„§. 80. Akby sa v pristavenom hlasovaní ani o dve hodiny pokračovať nemohlo, volebný präsés volbu pretrhne a o tom ústrednému výboru zprávu podá.“

Kto pozorne tieto paragrafy prečíta, a nemá-li o

jedno kolečko viac, abo menej, vyznať musí, že našu volbu na základe týchto zrušiť nemožno. Lebo behom celej volby nezavdaly sa žiadne prekážky také, to jest bitky, nepokoje, výtržnosti, podpaľačstvá, alebo jakékoľvek iné neriady, pre ktoré by v hlasovaní riadne pokračovať nebolo sa môhlo, — o tom svedčí celý ľud a svedčí i volebný protokol, zkadiaľ to nik nevyškraže. Chodili sice liberálni korteši do nášeho tábora celkom slobodne, snáď len k vôli zapríčineniu tých prekážek, aby drážili ľud a schytili ho k nejakej výtržnosti; no, ľud triezvy k najväčšej jich zlosti, držal sa ticho, vyhýbajúc jim zďaleka, ani psovi besnotou zachvátenému. . . Ale, dajme tomu, žeby sa boly zavdaly nejaké prekážky. V tom páde bola by Šoóky-ho — jako prásesa vyslanstva — povinnosť bývala o nich „na skutku podať zprávu volebnému prásesovi.“ Ponevácť to neučinil a následovne volebný práses volbu ani nepretrhol, i sám Šoóky dotvrduje, že také prekážky sa nezavdaly, keď teda Šoóky bez všetkej príčiny napriek zákonu pristavil hlasovanie, učinil to „na svoju vlastnú zodpovednosť“ a následovne je iba on za to podľa zákona trestu hoden, nie ale i voličia a ľud zrušením ich volby.

Veď by to bol v ústavnej krajine ten najhnušnejší škandál a spolu zločinný útok na sama ústavu: Odvolať stá a stá ľudu od pilnej práce ku volbe, tu prinútiť ho pod holým nebom v nepohode dňa i tma-vej noci ponevierať sa o hlade a smáde, a napokon, keď už utrýznený podľa svojho svedomia zadosť učinil občianskej povinnosti svojej: len preto, že hocjakému nadutému panákovi nestalo sa po vôli, bez všetkej príčiny jednoducho kopnúť zákon do zadku, aby potom na základe toho volba môhla byť zrušená. Zdravý rozum káže, kto šliapal zákon, podľa zákona nech je trestaný. To máte žiadosť, liberálci, je-li kus svedomia vo vás, ale nie zrušenie volby, aby ľud nič po nič znovu trýznený bol. Ostatnie, či v skutku úplne dve hodiny sa nehlasovalo, a či protokol Šoóky-ho vo všetkom zodpovedá pravde, to bude ulohou patričných prisahou buďto potvrdiť, alebo podvrátiť. Hrachom v mechúre len chlapcov strašia.

Inú príčinu, prečo by volbu chceli mať zrušenú, udávajú, falošne, že — vraj — kňazi ľud zfalšovali. Ja myslím, že ľud viacej zfanatizovať nemôžno, jako zfanatizovali ho cibilní matrikári brutálnosťou svojou, keď na všelijaký spôsob nedovolený trápia a sužujú už bez toho dosť utrúpený ľud. Ináč, ako to vezmeme. Jestliže pod tým zfanatizovaním má sa rozumieť triezivosť, nepredajnosť, svedomitosť a vôbec statočnosť nášho ľudu, k čomu ho kňazi z povinnosti napomínali, — to, ovšem bol až príliš zfanatizovaný. Ano, zfanatizovaný bol, keď vyhýbal krčmám, týmto čertovým kaplnkám; keď pohrdal judášskym grošom, že nebolo tej summy, za ktorú by sa vám bol čestný a statočný volič predal; keď vám, vodcom s opovržením volal: „Keby ste poctivo smýšľali s nami, by ste nás nekupovali. A beda vám, tatári! nech ľud není takto zfanatizovaný. Bol by vás on ináč zfanatizoval, keď ste sa mu za nočnej doby jako tchori do príbytkov vtierali, jeho ženám dukáty a hodobané ruč-níky ponúkali. Veru, môžete len ďakovať za to jeho zfanatizovaniu, a nemáte-li od bagarie tvrđšiu kožu na tvári, na nejj už stydu a hanby niet: hlboko strhnite klobúk dolu pred takýmto zfanatizovaným ľuďom. On je veľký a mocný, v čom ste vy slabí a malí. Učte sa od neho svedomitosti, nepodplatenosti, naboženskej horlivosti, statočnosti. Ináč, na bok čierny kabát pred halenou!

Toto sú, hľa, jejich hlavné príčiny, prečo chceli by, aby volba bola zrušená. No, mne sa všetko zdá, že najhlavnejšia príčina je tá, že ich p. Juriss po volbe na hostinu nepovolal. . . Buď, jako buď, my smelo, s otvoreným čelom hľadíme v ústrety výroku nad naším vífazstvom. O tom vás ale, vy nekrstení i pokrstení židáčkovia už vopred ujisťujeme, že jestli by táto volba napriek všetkej spravodlivosti bola zrušená, o čom až priveľice pochybujeme, — a nová volba vypísaná: tenkrát vífazstvo naše bude ešte skveľejšie, bo dostaví sa nás ešte viac.

Hoj! ľud sa už zobudil z hnilého pokoja; poznal tých, čo mu dobre chcú, i tých, čo mu dušu otravovali, aby bol otrokom i na ďalej. On už viac nepustí sa cesty žitia, bo vie, ač je tato trnistá, že k jeho dobrému vede. Boh s nami, kto proti nám?

Bedlivý.

RUŽOMBEROK, dňa 8. dec. 1896.

Liberálna katolícka školská stolica.

Kto bude čítať tieto riadky, skrutí s hlavou a myslieť si bude, zdá-liž je to pravda? veď vtedy volba na ablegáta v Ružomberku bola spravodlivejšie prevedená! V Ružomberku odbávala sa totižto tieto dni volba — jak sa volbou menovať môže — na katolícku školskú stolicu. Dve podmienky urobil p. dr. Anton Kurimszky, prepešť a farár ružomerský, že len taký môže byť údom, ktorý do roka najviac dvakrát kostol navštíví, lebo je taký dľa jeho smýšľania vždy intelligentnejší, ako ten, ktorý do kostola každú nedeľu chodí, a zas jestli pri ostatnej volbe na ablegáta s liberálnymi hlasoval, lebo takí ľudia vždy viac značia, ako ľudovi. Aby ale mešťania s uličanmi mu neprijemnosti pri volbe nerobili, nedal menoslov voličov shtovíť, ktorých bude v Ružomberku a v uličach: Černová, Vikoľinec, Bieloťotok a Ludrova vyše 800, neoznámil z kancla deň volby ani nevyvesil otlas na školské dvere, jako je to skrz sbor biskupov uhorských predpísané, ale na mestský dom zavolať osem mestských výborníkov liberálov, týmto dal cedulky, ktoré sám vystavil, s tymito hlasovali a výsledok bol, že všetci jako boli na cedulkách napísani, vyvolení boli, a sice: Julo Mattyásovsky, liberálny ablegát, Jufo Griell chýrečný volebný predseda, Štefan Angyal, merník košicko-oderberský, dr. August Makovický, stoličný lekár, Jozef Klinko, Jozef Sonderlich, ktorého deti do židovských škôl chodia, Štyria senatoria atď. všetko liberáli, túto školskú stolicu už viac nie farár, lež hlavný župán a židia dirigovať budú, následovne môžeme očakávať, že napozatým pri volbe učiteľa nebudú nato hľadieť, zdá-liž je dobrý katolík, lež či je liberál. Pán farár od radosti nevedel čo má robiť, že takto mešťanov ľudovcov zo školskej stolice vytisnul. Ružomerskí katolícki mešťania už od dávna sice vedeli, že sú p. farárovi milší liberáli alebo židia, nežli oni, lebo keď liberáli nejakú zábavku alebo koncert držia, vtedy sa tam i p. farár najde, keď ale katolícky kruh zábavku vydržiava, kam sa len patrí jemu, jakožto predsedovi spolku prísť, pre mnohú prácu nejde. My nič nesúdime, nech súdi ľudová kancelária, jako sa máme my farníci k nášmu p. farárovi napozatým chovať, ktorý nás len vtedy pozná, keď mu za pohreb platíme.

Tak si získal p. Kurimkszy desať liberálov, ktorí sa z neho smejú, zaslúžil pochválu od „Opravdivé o“, však ale utratil šesť tisíc srdc svojich farníkov, ktorých len to trápi, že je on jejich farárom. *Grilby.*

GOMBÁŠ v Liptove.

Vážený pán Redaktor!

Cteným čitateľom nášho Krestana na žiadosť gombášskych občanov ešte jeden volebný obrázok vám tu nakreslím.

Kde bolo, tam bolo, bolo to v Liptove v civilisovanom štáte Európy, Maďarorságu v Gombáši, ako všade na Slovensku sberba satanášova, tatárske vojenská, slobodu, právo volebné, občianske habaly, braly, peniazmi, hrozením, sľubovaním a besnou pijatikou, ľud náš ubohý duševne a telesne ničili, tak aj tu u nás tí, čo sú slabší vo viere Krista, tí, čo sú už diabolským prchom nabratí, pred každým úradníkom trasúci naši libaranci ako: Jozef Olos, st. Ondrej Buma, Jozef Okál, Ján Hitčík, Jozef Hamaj, Ondrej Kožkár, Jozef Zaľko šuštrík biedny, Ondrej Sarina, Matej Zaľko, títo bratia a velebovatelia tatárov, boli skrz svojich bratankov satanášskych tú noc pred volbou na Lubochnej (maďarsky: Feneháza) sverbovaní, tam u Meisnera žida, od svojich milých tatárskych nevercov, diabolských bratankov uhostení a naslopaní. Títo ich bratankovia ale ako neverci aj týmto svojim sverbovancom neverili a aby im v noci nekeď neufujazdili, zamkli ich do jednej chýže, v tom istom hostinci, kde sa títo naši spoluobčania tak pekne zdržali, čo sa podnes hanbia tak žida, jako aj tých spoluobčanov, ktorí o ich skutku vedia. Jako ten žalár nočný týchto here udaných chudáčikov vyzeral, môžeme potom súdiť, že židovka druhý deň dávala 2 zl. r. č. ženám za vičistenie tohto diabolského brloha, ale toľkej smelosti sa ani u jednej ženskej nenašlo, aby ta dnu vstúpila.

Tu vidíte, milí čitatelia, tiež pokrok vzdelanosti skrz štátne medzitka napornáhaný, a to ešte v deväťnástom stolytí vstredu Európy.

Teda Vy naši spoluobčania, obzrite sa na vašu minulosť, rozpomeňte sa na tento tu uvedený obraz vašej ožralosti, položte ruku na srdco a rozpomeňte sa, že ste za žranicu Ježiša Krista zapredali, jako Judáš za tridsať strieborných.

Vy, ktorých matka už v kolíske učila chváliť meno Krista, Vy, ktorí s nami navštevujete chrám Boží, Vy, ktorí odchovávate deti, Vy, ktorí svätý križ kladiete na seba v chráme Božom, Vy ste za žranicu zapredaly Krista, Boha a vieru, za dočasný zisk ste zapredali večné spasenie, a toto môže vykonať dobrý Krestan nie, to len diablom napáchnutý ten opravdivý je v stave.

Gombášania.

ODKAZY REDAKCIE.

S úctou dávame na vedomosť každému tomu ct. predplatiteľovi, ktorý bol napomenutý na karte našej, že by si svoj dlh, t. j. dlžobu vyrovnal; aj tým, ktorí ešte kartu nedostali, ale s celoročnou predpl. cenou sú nám dlžní, — žeby si toto do 21-ho decembra t. roku vyrovnali, lebo, keď nie, novinky — bárs je nám veľmi ľuto, že takto musíme pokročiť, — *zastavíme, ďalej ich neposielame.*

Útraty máme veľké.

Žeby expedícia aj na ďalej v poriadku stála, prosíme nám všetky dlžoby pri najbližšom čase odoslaf.

Expedícia „Krestana“.

Rodoľub v Nitrianskej. Človek má mať nielen pred ušama, lež i za ušama; s čelom do steny ísť môže ten pán, my ale len svojho rozumu sa budeme držaf. Pri nízkom veku viac pracuje u nás rozum, nežli oheň . . . šti, a preto na započatej ceste až do konca vytrváme. — Kalendárov máme ešte asi 1800 výtiskov. — Trnava. Zvedavý. No už je vašej žiadosti vyhoveno. Pán N. N. sa ohlásil. Mám nádej, že v krátkom čase v celkom inom smere budem môcť účinkovať. Väčšie vlohy nech zaujmú moje miesto, ktoré vyhovejú i vysokým požiadavkám p. N. N., a ktoré budú vyše schopností d . . . d . . . vážené. — A. H. r. Vaša báseň bude v »Herkó Pátre« uverejnená. — Prenasledovateľ. V jednom a tom istom čísle nemôžeme naraz všetkým vyhoveť. — Pukanec. Kedy splníte, čo ste sľubili, keď ste tu boli? Sľuby sa sľubujú, blázní sa radujú. — Laáz, dp. J. B. F. Ráďte zajsť na poštu sa opýtať, či tá zásielka neprišla; my sme Vám ju aspoň odoslali. — J. J. Komjáth. Už vopred ďakujeme. — Báhoň. 1. okt. posl. peniaze (4 zl.) sme obsiahli. — V. Bittša 2 zl. — F. C. z. Hegybánya 5 zl. — K. J. Račisdorf 2 zl. — Pr. Sv. Jure. 2 zl. sme dostali. — Chumetz. Vrchnosť. Protí otázkovým sme spravili kroky u direktie poštovej. — P. Cserne, za tých 5 exempl. do konca decembra nám prináleží ešte 2 zl. 50 kr. — Jablonica. P. P. To bol len omyl. — Szöllös. F. J. Vaše peniaze sme dostali. — Dr. J. K. Vyplateno je do konca januára r. 1897. — R. O. Za útrpnosť srdečné vďaky; keď by p. Komlóssy i ďalej nedal pokoja, Vašu radu budeme nasledovať. Spolu ďakujeme aj všetkým ostatným, ktorí sa usilovali v liste ma pošešif. Dáta proti tomu pánovi namerené — mám nádej — že nebudem museť použiť. — Mnohým. Uverejniť môžeme len tých zásielky, ktorí zreteľne a len na jednu stranu tej istej karty pišu.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poš-tára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direktii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knížná polica.

Veľká pliaga sveta výnde z tlače k vianocam a bude stát 75 kr. Dostať sa bude môcť u dp. Michala Varga vo Vacove.

Lurdský kalendár na rok 1897. vydal Koloman Mészáros v Budapešti, Ferencziek zárdája; cena s poštou 35 kr.

Žartovné novinky „**Herkó Páter**“ vychádzajú každý týždeň tu na 16, tu na 8 stranách.

Slováci v celej krajine nemajú druhých takýchto noviniek, ktoré by v duchu katolíckom zastavaly ľud a česaly, prenasledovaly lakomstvo úžerníkov a násilie židov. Cena na celý rok 2 zl., predplatiť sa môže pod nápisem: Redakcia „Herkó Pátra“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.75—8.40 zl. Raž 6.65—6.75 zl. Jačmeň na krm 4.00—4.35 zl. do pálenic 5.10—5.90 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.70—6.20. Kukurica: 4.25—4.30. Proso: 5.25—5.50. Vo Vedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50. K-nopné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela fizufa 7.25—7.75; tmavá 8.25—8.75 okruhlá: 7.25—7.75, tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 08.00.15 00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—14.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 00—00. Burgyňa 1.30—1.40. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželeľem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—3.00. Slama. Na p-stielanie: 1.20—1.30. Žup 1.60—1.80.

6. Siatie: Červená datelina 26—32 Lucerna 35—42 zl. Jarní ladník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 206 hospodárskych volov; 193 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 000—000 zl. Dojné kravy: za jeden kus 000—000 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 3024 kusov oviec. Ceny: 14.50—16. zl. za páru, a 08—14 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 z Vosk 164—165. Vajcá 40—42. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 52.00—52.50, udená 56—00.57 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tery 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výtah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy, Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i r uovanie štaciových obrazov, i svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

LACNÉ POŽIČKY

(od 300 zl. hore)

na majetok zeme vyprostredkuje

— JÁN DEÁK —

v NITRE

K listom vysvetlenie žiadajúcim sa pripojiť má 10 kr. marka.

V obci Szepes-Sümegeh (Smižian) je napredaj 5 osmin poľa, k tomu les, paša, lúky a pekný dom v dobrom stave, všetky gazdovské budínsky aj s gazdovským činom.

Hlásif sa treba u

JÁNA NEUVIRTHA.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

— BUDAPEST, —

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.

TLAČIARENĚ

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenství na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.